

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1916 kl. 1 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 12,
i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående de flottans s. k. A-klass tillhörande
värnpliktiges tjänstgörings- och avlöningsförhållanden.*

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 60, har herr *Ingvarson* hemställt, *Motionen.*

1) att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t anhålla, det åtgärder måtte vidtagas för att, i den mån ytterligare tjänstgöring till rikets värn kan visa sig nödvändig, bereda flottans A-klassare en för alla likformig och rättvist avvägd tjänstgöring;

2) att all A-klassarnes hittills under mobiliseringen fullgjorda tjänstgöring måtte få tillgodoräknas dem, såväl vid behov av ytterligare inkallelser, som för beräklandet av gratifikation, samt att gratifikation måtte tilldelas icke blott korpraler, utan jämväl första och andra klass sjömän;

3) samt att tjänstledighet för kortare eller längre tid skall beviljas, där A-klassare styrker sig för sin eller sin familjs existens eller av annan giltig anledning vara i behov därav.

Beträffande motiveringen för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet tillåter sig först upptaga till behandling det under punkt 2) i motionen framställda yrkandet. Vad beträffar önskemålet att all A-klassarnes hittills under mobiliseringen fullgjorda tjänstgöring måtte få tillgodoräknas dem vid behov av ytterligare inkallelser, synes detta så nära ansluta sig till vad motionären hemställt om i punkt 1), att utskottet här lämnar det åsido. Det huvudsakliga i framställningen under punkt 2) *Utskottet.*

synes vara, att all den nyssnämnda tjänstgöringen måtte få tillgodoräknas vid bestämmandet av gratifikation åt mobiliserade värnpliktiga av klass A samt att gratifikation måtte tilldelas icke blott korpraler utan jämväl första och andra klass sjömän. Motionären åsyftar här en ändring i de föreskrifter, som gälla för utdelning av den utav förra årets riksdag beviljade särskilda ersättningen åt vissa mobiliserade värnpliktiga vid flottan. Dessa föreskrifter äro enligt Kungl. Maj:ts nådiga brev den 18 juni 1915, att flottan tilldelade värnpliktiga av klass A, som under sin stamanställningstid uppnått korpralsgrad eller 1. eller 2. klass sjömans tjänstbarhetsklass ävensom flottan tilldelad värnpliktig av klass B. må, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under nu pågående mobilisering fullgjort eller kommer att fullgöra tjänst minst sex månader i följd utan annat avbrott än tillfällig permission och därunder minst fyra månader med gott vitsord bestritt korprals eller därmed likställd befattning, erhålla särskild ersättning med ett belopp av 20 kronor i månaden för den del av tjänstgöringstiden, som överskjuter två månader; dock att den särskilda ersättningen jämte av den värnpliktiga åtnjuten krigsavlönning icke må för månad överstiga ett belopp av 51 kronor, motsvarande lön, dagavlönning och inkvarteringsbidrag, allt för månad om 30 dagar, för stamanställd korpral i 2. lönegraden vid Karlskrona station.

Nu har emellertid uti en den 14 april 1916 dagtecknad proposition, nr 159, Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga nya bestämmelser för denna särskilda ersättning till bl. a. flottans A-klass tillhörande mobiliserade värnpliktiga, nämligen

att flottan tilldelad värnpliktig, som efter den 31 juli 1915 konstituerats till underofficerskorpral eller korpral i flottans reserv, ävensom flottan tilldelad menig värnpliktig må, därest han efter inkallelse till tjänstgöring under nu pågående mobilisering med gott vitsord fullgjort eller kommer att fullgöra tjänst minst sex månader, erhålla särskild ersättning:

underofficerskorpral med 25 kronor i månaden för den tid, han tjänstgjort i denna egenskap;

korpral med 20 kronor i månaden för den tid, han tjänstgjort i denna egenskap, i den mån särskild ersättning ej redan på grund av nådigt brev den 18 juni 1915 till honom utgått; samt

menig värnpliktig med 10 kronor i månaden för tjänstgöringstid efter den 31 december 1915.

I detta förslag äro de av motionären i detta ämne framförda önskemålen beaktade, och vid propositionens behandling får riksdagen sålunda

tillfälle att taga ståndpunkt till detta spörsmål. Vid sådant förhållande har utskottet ansett, att motionen i denna del ej bör föranleda någon andra kammarens åtgärd, ehuru utskottet för sin del finner det av motionären framförda kravet berättigat.

Beträffande yrkandet under punkt 1) i motionen får utskottet anföra följande:

Att värnpliktige vid flottan tillhörande klasserna A och B för bestridande av neutralitetsvakten betungats ojämförligt mycket mer än de flesta övriga värnpliktige, är ett allmänt känt faktum. Att tjänstgöringen för dessa blivit så långvarig har, såsom bl. a. uttalats i riksdagens skrivelse nr 5 den 27 maj 1915, i huvudsak föranletts av de många vakanserna inom sjömanskåren. Emellertid har den blivit onödigt lång på grund av det beklagliga förhållandet, att av de till A-klassen hörande, som inkallats, ett så stort antal underlåtit att inställa sig. Vid exempelvis inkallelserna den 8 mars och 15 april 1915 var detta antal, enligt vad herr statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet uppgav i ett interpellationssvar inom andra kammaren den 14 mars detta år, ej mindre än omkring 500, vilket är högst avsevärt i förhållande till det antal inkallelserna gällde. Att så många av denna kategori värnpliktige äro oanträffbara torde bero på, att de i stor utsträckning äro anställda i utländsk sjöfart, men att det även brister i rullföringen av dessa värnpliktige är nog obestridligt. Under diskussionen i andra kammaren med anledning av ovannämnda interpellationssvar erkände även herr statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet, att de sjömilitära myndigheterna funnit, att det sätt, varpå rullföringen av dessa A-klassare är ordnad, icke har varit fullt tillfredsställande. Det vore sålunda givetvis önskvärt, att denna sak ordnades på ett bättre sätt. Men motionären har icke framställt något positivt yrkande i den riktningen. Och då beträffande den av honom uttalade principen, att flottans värnpliktige böra beredas en likformig och rättvist avvägd tjänstgöring, det icke lär kunna finnas något tvivel om riksdagens uppfattning, samt för övrigt det är att förvänta, att Kungl. Maj:t i görligaste mån söker tillämpa denna princip såväl vad beträffar A-klassare som B-klassare, så har utskottet icke ansett sig behöva tillstyrka bifall till motionärens yrkande i förevarande punkt.

Vad slutligen beträffar den under punkt 3) i motionen gjorda hemställan, får utskottet för sin del uttala, att det finner de av motionären i anslutning härtill framförda synpunkterna mycket behjärtansvärda. Enligt

vad utskottet inhämtat, har bemyndigande lämnats vederbörande befälhavare att verkställa sådan mindre hemförlovning före tiden för tjänstgöringens slut, som anses av behovet oundgängligen påkallad. Utskottet vill uttala den förhoppningen, att vid tillämpningen av denna föreskrift och ävenså vid behandlingen av framställningar till Kungl. Maj:t om tjänstledighet eller hemförlovning största möjliga hänsyn tages till ömmande omständigheter, som av den inkallade eller redan i tjänstgöring varande styrkas, men har utskottet icke funnit vad i saken förekommit utgöra tillräcklig anledning för riksdagen att i detta ämne göra någon särskild framställning till Kungl. Maj:t.

På grund av vad sålunda anförts och särskilt under uttalande av den förhoppningen, att de i motionen berörda mobiliserade värnpliktiges avlöningsförhållanden vid denna riksdag bliva på ett tillfredsställande sätt ordnade, får utskottet hemställa,

att herr Ingvarsons motion nr 60 ej måtte för-
anleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1916.

På utskottets vägnar:

GUNNAR LÖWEGREN.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Löwegren, Wikström, Åkerlindh, Thore, Sundberg, Eurén, Runefors, Sköld, Ericsson i Arboga och Jönsson i Fridhill.